

АНДРОГІННІСТЬ: ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ВІКТИМНОСТІ ОСОБИ

Титко А.В., слухач магістратури ННІПФПСКМ НА ВС

Актуальність даної проблематики полягає саме у підвищенні віктимності особи жертви через гендерну приналежність особи. Сучасні дослідження визначають гендер як стратифікаційну категорію та ставлять його в один ряд з такими категоріями, як вік, раса чи клас. У процесі свого історичного розвитку людське суспільство нагромадило значну кількість стереотипів, пов'язаних з цими категоріями.

Серед вчених, які присвятили свої праці дослідженню даної проблеми були такі представники як С.Бем, Ш.Берн, Н.Хамітов, Е.Маккобі, К.Джаклін, Г.Мартін, С.Сендс, О.Соконова.

В.П.Кравець визначає гендерний стереотип як спрощений, стійкий, емоційно забарвлений образ поведінки і рис характеру чоловіків і/чи жінок.

Власне статевая ідентифікація є суб'єктивним відчуттям приналежності до певної статі, тобто усвідомлення того, що «Я чоловік» або «Я жінка». Статевая ідентифікація є внутрішнім відчуттям маскуліності чи фемініності. Гендерна роль є об'єктивним, зовнішнім проявом того, що людина є чоловіком, жінкою або двостатевою. При цьому людина говорить і поводить себе таким чином, щоб показати оточуючим або собі самому те, наскільки він є чоловіком чи жінкою. У більшості людей статевая ідентифікація та роль збігаються. При розладі статевої ідентифікації, при якому люди вважають, що є жертвами біологічної помилки і суворо укладені в тіло, несумісне з їх суб'єктивним сприйняттям статі, спостерігається в певній мірі розбіжність між анатомічною природою та статевою ідентифікацією.

З точки зору чоловічого канону й норми, жінка повністю залежить від чоловіка, бо є істотою неповноцінною, дефективною, як «друга стать» (французька феміністка Симона де Бовуар свою знамениту книгу назвала саме так, «Друга стать»). Але в деяких випадках ці дві ознаки можуть поєднуватися в характері особи, що породжує якісно нове явище як «андрогінність».

У світлі останніх подій та підвищення зацікавленості більшості до такої явища як «андрогінні» не можна не сказати саме про підвищення їх ролі жертви априорі в соціальному середовищі.

Для початку визначимо дефініцію поняття «андрогінність» – одночасна присутність в одній людині стереотипних для даного суспільства ознак чоловіка і жінки (необов'язково в рівній мірі). Розрізняють психологічну андрогінність, яка проявляється у поведінці

та виявляється у високих показниках одночасно за шкалам і маскулінності та фемінності; іміджеву андрогінність, яка є поєднанням у зовнішньому вигляді чоловічих і жіночих рис.

Про це заговорили ще в 70-х роках XX століття, після публікації американських психологів Е.Маккобі та К.Джаклін «Психологія статевих відмінностей», які дійшли висновку, що численних фундаментальних відмінностей між чоловіком і жінкою немає.

Тут варто згадати концепцію Сандри Бьом і поняття «андрогінії», покладене в її основу: незалежно від статі людина може мати риси як маскулінності, так і фемінності, що «дозволяє людям менш жорстко дотримуватися статево-рольових норм і вільно переходити від традиційних жіночих занять до традиційно чоловічих». Американська дослідниця полілила параметри чоловіків і жінок на чотири групи: маскулінний (індивіди, чи то чоловіки, чи то жінки з яскраво виявленими традиційно чоловічими якостями, наприклад, честолюбство, рішучість та ін.); фемінний, в якому виражені такі традиційно жіночі якості, як лагідність, емоційність тощо; андрогіні – це особи, в котрих поєднуються і традиційно жіночі і традиційно чоловічі риси; і четверта група – люди, позбавлені як рис маскулінності, так і рис фемінності.

Ці особи в силу своєї соціальної, правової, а головне психологічної незахищеності найчастіше стають жертвами злочинів. Вони дискримінуються, думка не береться до уваги, а права порушуються. Замість того, щоб суспільство дало змогу визначити причинність виникнення даного явища та забезпечити попередження його в майбутньому, надати психологічну або й психіатричну допомогу, андрогіні перетворилися на легку жертву суспільства. Їх поведінка та манери, спосіб мислити та передавати власні думки, головне їх відмінність від решти – усе це в сукупності призводить до несприйняття суспільством та небажання сприймати їх оточуючими.

Як засвідчують дослідження, нетрадиційна гендерна ідентифікація в середовищі представників романтико-ескапістських субкультур у більшості випадків має демонстративний характер або зумовлена прагненням наслідувати сучасну моду. У молодіжному середовищі протест проти стереотипів суспільства розглядається як основний символічний капітал. Порушення прийнятих у суспільстві статево-рольових ідентифікацій є одним із варіантів цього протесту. Однак не слід заперечувати й той факт, що відповіді деяких респондентів та спосіб їх самоідентифікації можуть свідчити про реальну трансгендерність, схильність особи до гомо- чи бісексуальності, позагендерне сприйняття суспільства. З огляду на це дуже важливо вчасно виявляти мотиви такої поведінки у підлітків і вживати заходів відповідно до їхніх психологічних особливостей.

У тому випадку, коли трансгендерність слугує молодій людині засобом для привернення до себе уваги, демонстрації своєї

винятковості, корекційна робота повинна бути спрямована на діагностику психологічних проблем підлітка та водночас пошук альтернативних шляхів їх вирішення. Доцільно залучати до такої роботи батьків, адже досить часто подібна поведінка свідчить про дефіцит уваги та любові саме в сім'ї. Загалом нетрадиційна гендерна самоідентифікація у таких осіб зникає із закінченням підліткового віку або з усуненням проблеми, що її спричиняла.

Якщо ж психологічні тести свідчать про реальну схильність особи до трансгендерності, гомо- чи бісексуальності, завдання, які стоять перед педагогами та психологами, значно ускладнюються. У цьому випадку необхідно вживати комплекс заходів, спрямованих на гендерну самоідентифікацію підлітка, розуміння ним відмінності між поняттями «гендер» і «стать». Не лась змог переконати особу в тому, що її поведінка та почуття є варіантом норми. Таку роботу слід проводити надзвичайно обережно, щоб не спровокувати мобінгу у школі чи в сім'ї.

Підсумовуючи вище викладене можна дійти висновку, що саме підлітки з її вразливою психікою та нестійким установами стають найчастіше жертвами невизначеної гендерної самоідентифікації, що в подальшому призводить до процесу андрогінності. А саме це робить цю категорію підлітків найбільш вразливою та нездатною протистояти реальним життям, вони перетворюються на так звану «касту недоторканих» без ані найменшого шансу на виправдання та спроби самореалізації.

Отже, проблема вродженої схильності деяких осіб до гомо- чи бісексуальності або ж трансгендерності вимагає створення об'єктивної системи діагностування такої схильності. Лише на базі такої системи можливо розробити адекватні педагогічні методи, які б полегшували усвідомлення особою власних гендерних особливостей, сприяли відповідному розвитку особистості та мінімізували негативний вплив деяких жорстких суспільних норм. Результатом корекційної роботи повинне стати виховання повноцінного члена суспільства, здатного комфортно почуватися в ньому незалежно від власної гендерної ідентифікації.

ПРИЧИНИ ТА УМОВИ ФІКТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ЯК ОБ'ЄКТ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ

Мікіш А.С., ад'юнкт кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Фіктивне підприємництво в Україні є похідним від існуючих проблем у сфері підприємництва та оподаткування нашої держави. Характеристика сучасних умов підприємництва в Україні має переважно негативне забарвлення, про що й свідчить аналіз